

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱ

ՔԱՂԱՔԱՆ ՈՐԻ ԱՌԱՋՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ.

ԶՄԻՌՆԻԱ ՇԱԲԱԹ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1860

ԹԻՒ 631

ՄԱՐԻՈՆԻԱՆ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կերէի թէ Մտուածոյ մասը իտալական գործող միայն է. քանզի զարմանալի յաջողութեամբ կը յառաջանան մեծահամբաւ Կարիպալտի դ. րապետին առաջնորդութեամբը : Այս հայրենասէր տիգրատորը մինչև ցայսօր տաւ հազարի չափ կամուրջ զինուոր Արիւնդի յաջող նաւարկութեամբ մը Քարապրիա հասնելով, որ Մարտիկի երկիր է, շուտով տիրեց այս նահանգին : Վասնզի անոր բնակիչները և այնտեղ գտնուող Մարտիկի թագաւորին զօրքը ոչ միայն զէմ չգրին Կարիպալտիին յարձակմանը, այլև իրեն իրենց ազատիչը, մեծ սիրով և ջերմեռանդով թեամբ ողջունեցին անոր գալուստը : Կարիպալտիին զօրաց թիւը օր ըստ օրէ աւելնալով վրայ է հետեւաբար այլ մեծ զօրապետը յաղթութեան ի յաղթութիւն յառաջանալով, այսօրուան օրս Մարտիկ մայրաքաղաքը հասած ու անոր տիրած է շուտով : Եւրոպայի ազատասէր կառավարութիւնները և ազատասէր ժողովուրդները ամենքն ալ մեծ համակրութիւն կը ցուցնեն այս յաջողութեանը : Չայն բազմաց ձայն Մտուածոյ, ուստի տարակոյս չունիմք, թէ իտալիան իւր կատարեալ ազատութիւնը և անկախութիւնը պիտի ստանայ, եթէ խոհեմութիւնը միշտ առաջնորդ ըլլայ Կարիպալտիին յաջողութեանցը : Իսկ քաղաքագէտ անձինք ալ զէկ գիտնալով թէ յաջողութեամբ մէջ գտնարին է խոհեմութիւնը և չափաւորութիւնը ձեռքէ ձգել, քիչ մը կասկած և վախ կը ցուցնեն յիշեալ զօրապետին բրած յաղթութեանց արդեանցը վրայ : Եւստ ամենայնիւ շատերը քաջայայտ են թէ հարաւային իտալացի ազատութեան առաջնորդը, այսինքն Կարիպալտիին, Գաղղիոյ և Մեղիոյ անշահասէր խրատուցը աւելցնելով պիտի գնէ ըստ ամենայն մասին, որպէս զի իտալական թերակղզին կարող ըլլայ հաստատուած պահել իւր անկախութիւնը, զոր Մտուածոյ ողբման թեամբ, ը յաջողեցաւ ձեռք բերելու :

Մինչդեռ աշխարհ ամենայն ծափահարութեամբ կողմնակէ իտալիոյ այս երջանիկ յեղափոխութիւնը և պապական իր բնիշխանութեան անկարանալը, շատ հետաքրքրական է անանկ կղերական լուրք գրաց ոմանց ըրած գատատաւներ այս դէպքերուն վրայ : Եւստ մէկ հետեւեալ կերպիւ կը գրէ. « Զիւնեղ իտալական դիւանարի մը պէս իր տնեղին մէջ ընկերը չգիտեր : Կըփրփրայ ինքզինքը ասոյն անդին կը զարնէ ու միշտ խոր տակերու մօտ կերթայ : բերանը միտ թիւն, բայց գործը քայքայել է, Իւերը մէկ երկու շին : Էլ գէտիւն է, որոնցմէ Մտուածոյ միայն կարող է ազատել իր եկեղեցին ու անոր պաշտօնեաները որոնց զէմէ գլխաւոր պատերազմը, բայց ցաւալին ան է որ իր որդիքը իրեն գէմ զինած են, ինչպէս կըսէ ու կուլայ անոր երկերը Գլուխը յուլիս ամսոյ 13ին ըրած խօսակցութեանը մէջ : Եւստ հայրենի լրագիրը գարձեալ իւր 15 երորդ թուոյն մէջ այսպէս կը գրէ. « Մինչև հիմա իտալիոյ մէջ եղածները իշխան, ներք վաւերել, Ժողովուրդը օտը հանել, կարգ ու կանոնին տեղանկարգութիւն ու անիշխանութիւն անկել, հաւատքի տեղ անհաւատութիւն հաստատուել, եպիսկոպոսները բանտ գնել միայն :

(1) Պապին աշխարհական իշխանութիւնը չունիլը անհաւատութեան համարուած է պապական լրագրողութեան :

(2) Ինչպէս համար չըստաբար կը լինէ յայտարար են քաղաքական պէտք :

քերը անընդուն բնակիչները վաճառել լըած է : Եւստ մէկ կըսայ գուշակուիլ : որ ետեւէն գալիքը ինչ պիտի ըլլայ :

Մտուածոյ խնդրոյն գրգռութիւնը քիչ մը հանգարտեցաւ Եւրոպայի մէջ, և ամեն քաղաքագէտ անձինք անհամբերութեամբ կըստանան մեծ յանձնաժողովոյ ընկեր կարգադրութեանցը : Այս յանձնաժողովը, ինչպէս յայտարար է, բաղկացեալ է մեծ տնտեսական պայքարի Գաղղիոյ, Մեղիոյ, Սիւսիոյ, Բուսիոյ, Լատիոյ և թուրքաստանի արտաքին կարգի երեսփոխաններէն, որոնք միարժեք թեմա մը ամեն հարկաւոր տնօրէնութիւնները ի գործ պիտի դնեն Մտուածոյ ներկայ բարեկարգութեանը և ազաւայ ազահամբարութեանը համար :

(3) Թուրքոստանը, որուն հրամանատարութեան ներքէն է Մտուածոյ գաղղիադղիւնի զօրքը, Մարտիկի կայսեր կողմէն Մտուածոյ Էգէտի շքանշանը բերաւ հաշակաւոր Մարտիկ-Մարտիկ շէկին ի վարձատրութիւն իւր մարդասիրական վարմունքին : որով բազմաթիւ քրիստոնէայէն մահաւանդ ազատեց Մտուածոյ վերջին կողորածին ժամանակը, Այս շքանշանը ազաւանդներով զարդարուած է, որոնք 14-15 հազար Ֆրանքի արժէք ունին :

Գաղղիացւոց կայսրը և կայսրուհին օգոստոսի 11-23ին Փարիզէն մեկնեցան իրենց մեծ ճանապարհորդութիւնը ընկեր : Եւստ Մեղիոյ Մեղիական Մտուածոյն Մտուածոյ հարաւային արեւելեան կողմերը պարտելէ ետեւ, Մարտիկ կղզին և Մեղի կղզին պիտի երթան : Թուրքիոյ Մեղի կղզին իւր խորին յարգանքը մատուցանելով Մարտիկի Մտուածոյն անոր Մեղի կղզին գտնուած ժամանակը, Գաղղիոյ յառաւոր պատերազմական շաքենաւ մը յաղթական որ յիշեալ Մեղի թուրքիոյ Մեղի կղզին փոխադրէ :

Կըստատեսն թէ Մարտիկի կայսր այս ճանապարհորդութիւնը 33 օր պիտի տեւէ :

Սեմափայլ Սուլտան փաշան մեծ գործունէութեամբ և անաշուարկ կրօնատէր իւր վերալի ծանր պաշտօնը : Գլխաւոր յանցաւորաց մեծագոյն մասը, որոց մէջ համբաւաւ որ շէկ մը ևս կը գտնուի, արգէն ձեռք անցած են : Այս չարագործներէն շատերը հրապարակաւ գլխատուեցան, մէկ մասը Մեղիոյ բերքը յուղարկուեցան և ուրիշներն ալ զինուորական պահպանութեամբ, Կատանդուպոլիս յուղարկուեցան : ուր պիտի ըլլայ իրենց գատատեսները :

Շեւեռեալ նամակը, զոր արժանապատիւ Հանապարեան գիտնական վարդապետը յուղարկած է մեզ, հարկ համարեցինք լրագրոյ միջոցաւ հրատարակել, նախ՝ ճշմարտութիւն մը յայտնելու համար, որ է չայց ազգասիրական և ուսումնասիրական դժբաղդ վիճակը, որուն վրայ շատերը խաբուած են, երկրորդ՝ եթէ կարելի է, ի գուծ շարժելու համար մերձաւոր և հեռաւոր ազգասիրները, որոնցմէ ոմանք, գուցէ չայ Պատմագրաց շարին տպագրութեան այժման ձախորդ կացութիւնը իմանալով, բարեհաճին ձեռն օգնականութեան կարկառել այս ազգասիրական գործոյն կատարմանը :

Փարիզ, 16 օգոստոս 1860

Յարգելի տէր :

Մեր բաժանորդաց մէկ մասին անուղղութիւնը ստիպեց զմեզ չայ պատմագրաց շարին տպագրութիւնը առ ժամանակ մի զադրեցու

նել : Փորձիւ գիտէինք որ տպագրութիւնը և զարմութիւնը տակաւին մեր Ժողովուրդեան մէջ քաղաքացիութեան իրաւունք չէին ստացեր, և թէ գրող աշակերտութիւնը խորեանցին օրէն սկսեալ մուրացկանութեան համագործ է մեր մէջ : Մեր, մեր արդի ձեռնարկութեամբ, ոչ ապուստ ճարելոյ միտք ունէինք, ոչ ճախութիւն գիտելոյ, քանի որ գլուխ խորհելոյ, աչքս տեսնելոյ, մատուցեց գրելոյ կարողութիւն ունին, մեր անխորտ և պարկեշտ ապուստ ունենալով պիտի մեր աշխատութեամբ, սակայն եթէ ակամայ եւ առաջնորդ անը և երեւելութեան ուսումնասիրներու հետ և զարկինք, ը մեր միակ գիտաւորութիւնն էր հինգ միլիոն ժողովուրդեան մէջ 250 բաժանորդ գտնել մեր պատմագրութիւնը կենդանացնելու համար, անոր ստակ տալով և անցը գիրք ստանալով, մեր մեր պատմական և անդին ժամանակը ու մեր աչքը լոյսը կորնցունելով : Վասն զի համագործ էինք որ, եթէ մեր Ժողովուրդը այսօր քիչ շատ Եւրոպային ծանօթ է եղեր, ասիկա խորհուրդի պատմագրութեան արդիւնքն է, միայն անոր արդիւնքն է որ մեր ազգի անունը արեւելքէն արեւմուտք, հիւսիսէն հարաւ ճանչուած է : Մեր ալ 14 անուի պատմագրութիւնը տպել ուղեւով, մեր ազգի բարիքը միայն ի մտի ունէինք և ոչ այլ ինչ : Արեւելքի ուսումնասիրութեան գաղղիւն մեզ իր թուեցաւ մեր իղծը կատարեալ գործը համարեցինք, և աշա ապաշաւանք հանգեր չորս կողմս ուրիշ բան չեմ տեսներ բայց եթէ աղքատութեան արհաւիրք և պարտք Զինք իմիլիոն ժողովուրդէն 250 ընթերցասէր խնդրեցինք, գորս գտանք թուղթի վրայ, հաւատաքինք անոնց ստորագրութեանը, տպարան բացինք, 10 տեւակ հայր և մայր փորել առկինք կամ գնեցինք, հազարաւոր լրագրէ տաւ ձուլել տուինք, և երեք տարուան մէջ երկու հատոր գաղղիէն և 7 հատոր հայերէն պատմագիրք հրատարակեցինք ու մեր բաժանորդացը յանձնեցինք : Սակայն անոնցմէ 70էն աւելի ոչ իրենց ստորագրութիւնը յարգեցին, ոչ մեր վիճակը յիշեցին, որ 15 օրէ 15 օր մեր գրաշարաց, տպագրողաց կողմարարաց, թղթափաշաւաց և այլն՝ կանխիկ վճարելոյ եմ : Երեք տարի անցաւ, 7 8, 9 հատոր գիրք ստացան և ոչ ստակ մի ուղարկեցին փոխարէն, որով և իրենց անուան, բարոյականի և ստորագրութեան արժէքը մեզ ծանուցին : Կամակներ գրեցինք, միջնորդ ձգեցինք, և ոչ պատասխան անգամ առկինք : Մեր աղքատ Եւրոպաց հաւատարեւը ու նաեւ գերազանցելոյ անուարձութեանը ունեցեր է և ունի արդ ևս, բայց սփռնա որ մուցեր է թէ Եւրոպաց պատմագրութիւնը քսան անգամէն աւելի տպուած է, իսկ մերինը՝ և ոչ անգամ մի, ըստ այսմ է և միայն յիշել : Ինչ և իցէ, մեր մեր մեռելը լըմք : Եթէ մեր չվճարող բաժանորդները չեն ուղեր այլ ևս : Շար չայ պատմագրացը ստանալ, զիրենք չեմ աղաչեր այսուհետեւ որ ստանան, և այնպէս ալ պատուէր ուղարկեցի մեր թղթութեանց, բայց մինչև ցայժմ ստացածներու գինը չվճարելոյ ինչ պատճառ կամ արդեւ չունին, Երեք ամիս համբերելէս և ցրուած մատենիցս գինը շտանալէս յետոյ, պարտաւրիմ պիտի անոնց անուանց ցանկը հրատարակել : որպէսզի ազգի տմեն անհատները բարեօք իմանան անուանով և իրական ուսումնասիրները տարբերել իրարմէ և ազգային յառաջադրման թիւներ այնպիսի աններէ տը ևս չյուշաւ, որ

բացի երեւոյթէ ուրիշ որմէք չունին, որ թղթնի տերեւ ունին առանց պտուղը բերելոյ:

Ինչ և լինի, վերջապէս, մեր արարողին բաժանորդաց խորհուրդը և որոշումը, մեր պատուելի և արդիւնաւոր բաժանորդները կաշտանաւորութիւնը մեր ձեռնարկութեան կանոնի կամ անագան կատարմանը, միայն թէ լսողութեան մեզ կենք տայ. և մեր սկզբնաւորութիւնը անտարակոյս կատարուի պիտի զհարգ և իջէ: Սեբ, որ փարիզի մատրան հաստատութեանը համար 55000 ֆրանք նուէրք ժողովիցիք, և մեր խորհուրդը չկատարուելուն համար ամեն մէկուն նուէրքը ամբողջ իրեն դարձուցինք մինչև նաև 4 ֆրանքի խաչաքարայայտմալ նոյն պիտի լինի: Եթէ յաջողութեամբ, մեր խոտոսցեալ 14 հեղինակները տպուին, իւրաքանչիւրը իր բաժանորդաբաւութիւնը ստանայ պիտի, ապա թէ ոչ իր տուած դրամաց մնացորդը: Այս է եղեր մեր սկզբունքը ի հերոսն հետեւ, և նոյնը մնայ պիտի ցեւընչոյս:

Կարապետ Վ. Հանաւարեան:

ԹԱՏՐՈՆ

Ինչպէս շատերուն յայտնի է, թատրոնը քաղաքակրթեալ ազգաց օգտակար և ազնուական զբօսանքներէն մէկն է: Թատրոնական խաղերը ինչպէս նաև լրագրութիւնները՝ լուստարութեան շահերն, մէջ մտած ազգի մը արտաքին շէնքերը ու ապագայըն են: Այսպէս մէջ պատահած զանազան դէպքերը, անոնց բարի կամ վնասակար հետեւութիւնները՝ լրագրութիւնը տպագրութեամբ կը հրատարակէ և կը քննարկէ: Եւ օրինակներով ժողովրդեան աջաց առջև կը բերէ նոյն դէպքերը թէ առաքելութիւն է եղեր և թէ մտւորութիւն: առաջնոյն բարի հետեւութիւնները և երկրորդէն ծագած չարքերը գրեթէ մատուցուցնելով: Այսպէս թատրոնական խաղաց նպատակն է զուարճանքով կրթել լրագրութեամբ բարոյականութեան մէջ, առաքելութիւնը հաճելի և մտւորութիւնը զգուշելի ներկայացնելով հասարակութեան:

Աւելորդ կը համարվէ մեր խօսքը երկարելի մասին օգտակարութեան թատրոնին. որ տպացուցեալ բան մըն է, եթէ խոհմտութեամբ և հարկաւոր եղած զգուշութեամբ գործածուի: Այս օգտակարութիւնը արդէն ծանուցեալ ըլլալով Կոստանդնուպոլսոյ մեր ազգայիններուն, քանի մը տարիէ ի վեր ժամանակ ժամանակ հայերէն թատրոնները կը ըլլան Վիճակիցի մէջ, ուր հայկազուն ուսումնականք յաջողեցան արժանաւորութեամբ ներկայացնելու զանազան ազգային ողբերգութիւններ և ուրիշ թատերական խաղեր, որոց ամենքն ալ եւանդուն սիրով և ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ: Աստուած տար, որ գոնէ ըսած ծախքերն ալ հանած ըլլային:

Իզմիրի Հայոց հասարակութեան մէկ մասն ալ մօտեցաւ ցանկալով հայկական թատրոն մը ունենալ քաղաքին մէջ, ուսումնական և ուսումնասէր երիտասարդք ոմնք միաբանութիւն մը հաստատելին միջոցին, Վասպուրական ինկերութիւն անուամբ, որուն նպատակը և ջանքը պիտի ըլլայ հայկական թատրոն մը հիմնադրել և անոր մէջ բարոյական խաղեր ներկայացնել ի նպատակ յառաջագնացութեան ազգիս:

Այս ինկերութեան նպատակը որչափ որ գովելի է, նոյնչափ ալ անոր գործադրութիւնը ծանր և գծուարին կերելի: Բայց սիրելի է մեզ հաւատալ թէ Վասպուրական ինկերութեան անդամները այս ծանրութիւնը այժմէն կը աւանդեն: Այսպէս ըլլալով, յաւասար թէ կը յաջողին իրենց ձեռնարկութեանը մէջ, վասնզի անտարակոյս գործոյն ծանրութեանը համեմատ պիտի պատրաստուին աշխատութեան, յարատեւութեան և խոհմտութեան բանեցնելու, առ ի հեռացնել զանազան արգելքները և ընդմուտութիւնները, որոնք ընթացակից են այս տեսակ նոր ձեռնարկութեանը:

Վաղարշ հայկազուն հասարակութեան հաշ.

դատարկան ձեռնարկութիւնը հայցելով այս ազգագուտ գործոյն համար և անոր կատարեալ յաջողութիւն մաղթելէ ետեւ, կը վերջացնենք մեր խօսքը, և կը թողու մը որ նոյն ինքն Վասպուրական ինկերութիւնը խօսի իւր յայտարարութեամբը:

ՅԱՅՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս որ ամէն անհատի որբագուն պարտաւորութիւն մէկ իւր ազգին համար օգտակար եղած միջոցները խոկալ, և որ ըստ օրէ անոր յառաջագնացութեան նպատակը գործերու ձեռնարկութեան ըլլալ, ահա մեր ևս նոյն քաղցր պարտաւորութիւնը տրոպուած՝ և սիրելի ազգերնու օգտակար ծառայութիւն մը ընելու եւանդէն վառուած ըլլալով՝ խորհեցանք թատերական ինկերութիւն մը հաստատել, որոյ նպատակը պիտի ըլլայ թէ՛ Վրդային և թէ՛ օտար Վրդաց հինաւուրց զիւցագուններու գործերը կամ ողբերգութիւնները ու երբեմն ալ կրթակի կատակերգութիւններ ներկայացնել:

Աստուծոյ հայրենակցաց արդէն յայտնի է որ Եւրոպական ազգաց մէջ թատրոնը ամեն ատրիճանի և ամեն հասակի տէր մարդկան գիրք մի կը համարուի, այս բանին մեծ ապացոյց կրնայ սեպուիլ իրենց գրական մտաւորական հայրենասիրական և այլ յառաջագնացութիւնը: Ամսօր ամէն մարդ կրնայ գիտնալ թէ ինչպիսի օգուտներ կը ծագին ասկէ, ինկերականութիւնը և բարոյականութիւնը ինչ գործողք քայլեր կառնուին, գրական ասպարէզին մէջ ազգայնացս համար ինչ չքնաղ ու վսեմ շահեր կը բացուին, և ինչպէս կարող կը ըլլան մերայինք ազգիս առջի գարեւոր մէջ ունեցած հանձարք՝ հարստութիւնը և քաջութիւնը, կամ նոյն միջոցները որոնցմով Վրդերին վնաս կամ օգուտ կրած է՝ ստիպել և կրկին անգամ համակրութիւն և սէր աւելցնել, և ըստ այնմ ալ մալու ինկերներէ խորշը ու առաքելութեանց հետեւիլ:

Ասկայն անտարակոյս այսպիսի գործ մը Վրդերնու մէջ հաստատելու համար բաւական մեծ գումարի մը կարոտութիւն կայ, և այս մասին մեր ունեցած դրամական կարողութիւնը անբաւական ըլլալուն՝ ստիպուեցանք պզտիկ ձեռնարկութիւն մը ընել և այս օգուտէտ գործոյս կատարելութեան համար Վրդասէր Հայրենակցաց մարգարական և բաժանորդական ձեռնարկութեանն ալ գիտնալ որոյ վստահ ըլլալով ի լոյս կընծայեմք այժմ մեր կանոններուն հետ մեր այս խոգիրը, և արդէն ապահով և քաջութեամբ ըլլալով որ Վրդասէր Հայազգիք պիտի ջնջանան իրենց մարգարական առատաւնութիւնը կամ բաժանորդական ձեռնարկութիւնը յօգուտ սիրելի և հինօրեայ ազգիս, որ թատերգութեան մէջ իսկ իւր քայլընետած ունի իւր իշխանական դարուն մէջ. որով մեր ևս քաջութեամբ մեր այս ազգագուտ ձեռնարկութեան սկսելոյ կը փութամք անխնջ ջանքիք և եւանդիք:

ԿԱՆՈՆ

Յօդուած Ա. Այս ինկերութեան նպատակն է ու պիտի ըլլայ Վրդերին մէջ թատրոնի մի հաստատել. ուր (Թէ Վրդային և թէ օտար Վրդաց) հինաւուրց զիւցագուններու գործերը կամ ողբերգութիւնները ու երբեմն ալ կրթակի կատակերգութիւններ ներկայացնել:

Բ. Այս ինկերութիւնը կը բաղկանայ 7 անդամներէ որ մինչև 9 կրնայ հասնիլ, և մէկ քանի երեւելի ու մեծանուն պաշտպաններէ, ու նմանապէս մէկ երեւելի գանձապետէ:

Գ. Ինկերութիւնը թատրոնի մը հատուտութեան համար իւր դրամական մասին մէջ կարողութիւնը այնքան չ'ներեւուն պատճառաւ՝ ստիպուեցաւ բաժանորդական անդամներ ալ գտնել, որոնք իւր այս բարի և ազգագուտ նպատակին նպատամատոյց պիտի ըլլան, որպէս զի իրենց յօժարամտութեամբ քաջութեամբ ինկերութիւն մի տըւած ըլլան ինկերութեան:

Դ. Ինկերութեան բաժանորդական տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ հարիւր յիսուն, ամէն մէկ բաժինը մէկ քարպոն (Ռուսիոյ թաւեա հաշուելով, և բաժանորդ գրուող անձը կը պարտաւորի մէկ թաւեա տալ ամիսը՝ վեց ամիս շարունակ և ասկէց զատ ինկերութիւնը ազգէն և ոչ մէկ գրամային պահանջմունք պիտի ընէ ասկէ ետեւ:

Ե. Թատրոնին ներկայացում տալէ վեց ամիս վերջը, ինկերութիւնը կը խոտանայ բաժանորդներէ հաւաքած ստակը մի և նոյն կերպիւ և մի և նոյն չափով ամէն մէկուն վերադարձնել, և կամ նոյն գումարին համեմատութեամբ բաժանորդք եթէ կամին կրնան բոլոր գումարին շարժողութեամբ թատրոնի ընդունելութեան տոմսակներ ընդունիլ 100 ին 10 վերադարձով, Բայց եթէ բաժանորդ մի այս երկու հատուցումն ալ ինկերութեան նուիրէ ազգասիրաբար և կամովին իւր անունը ինկերութեան բաժնարաց կարգը կարձանագրուի մասնաւոր տուեալի մը մէջ:

Յ. Եթէ բաժանորդ գրուող անձ մի երկու կամ երեք ամիս իւր բաժնին ստակը տալէն վերջը վերստին տալու գովաւանի՝ բաժանորդութեան կը ընէ, և վերայիցեալ պահանջումներէ և ոչ մէկը կրնայ ընել:

Զ. Բաժանորդ մի չեկրնար երբեք ընկերութեան գործաց կամ իրաւանց միջամտիլ ըլլալ. Բայց կրնայ ընել օրինաւոր առաջարկութիւն մի, որն որ ի գործ կը դրուի եթէ ինկերութեան անդամները արժան դատեն, իսկ եթէ ոչ՝ թէ առաջարկողին անունը և թէ ըրած առաջարկութիւնը խստիւ դադարի կը պահանջեն: Միայն թէ առաջարկութիւնները պէտք են գրով ըլլալ, որոնք հետոյ ետ չեն տրուիր:

Է. Թատրոնին ներքին և արտաքին կառավարութիւնը միշտ ինկերութեան ձեռքն է:

Ը. Ինկերութեան կանոնները կրնան աւելնալ կամ պակսիլ պարագայից համեմատ: Անգամք Վասպուրական ինկերութեան:

Կ. Հաւանութեան Ա. Հ. Ը.
Յովհաննէս Փիլիքեան.
Ֆ. Յ. Սաքալեան.
Պօղոս Շահումեան.
Ա. Կար. Ղեմշեան.

Պ. Սարգիս Սիւրբ Վահանգէլի Ա. Հ. Ը.

Օ. Բաժնի 1860 Օգոստոս 13-25.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այս ուսումնասիրական ինկերութիւնը, որ անցեալ տարւոյն սկիզբէն ի վեր հաստատեալ է ի Վրդերեալ Կոստանդնուպոլսոյ, իրեն նպատակ դրած է օգնական ըլլալ հայկազուն աղայոց դատարարականութեանը, անոնց դեռափոխ հասակին վերաբերեալ բարոյական և ուսումնական գրքայինք շարագրելով կամ թարգմանելով: Եւ այս պիտանի աշխատասիրութիւնները տպագրութեամբ ի լոյս ընծայելէ ետեւ, բուն իրենց եղած գիններով առանց շահու պիտի վաճառէ:

Յայտնի կը տեսնուի, այս համառօտ տեղեկութեան, թէ յիշեալ ինկերութեան նպատակը շատ ազգագուտ է և իրաւունք ունի ազգային քաջութեամբ և օգնութեամբ լըլայ:

Հայկազնեան ինկերութեան նպատակին ուղարկութիւն մատուցանելով, կարծեմք թէ շատ օրինաւոր և վայելուչ է, որ իւրաքանչիւր ծնող հաղորդակից ըլլայ այս ինկերութեան ծախուցը, յանուն իւր սիրելի գոււախցը, Այս կերպիւ, ծնող մը օգտակար հաստատութեան յառաջագնացութեանը նպատամատոյց ըլլալէ ի զատ, սղարկութեան սովորեցունք կը ըլլայ իւր տղուն՝ գործակից ըլլալ միշտ ազգագուտ ձեռնարկութեանը:

Հաւատիկ այս ինկերութեան կանոնները: Հայկազնեան ինկերութեան նպատակն է Վրդային լեզուաւ գրքեր տպագրել, և գտնոնք առանց շահու, բուն իրենց եղած գիններով ծախել:

Ինկերութեան կանոններն են.

Ա. Ինկերութեան խորհրդական անդամները

